

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta Buenos-Ayreska z d. 1. Maja zawiera obszerny edykt Władzy w Montevideo, (wcielonego do Brazylii jako cisplatańska prowincya) którym wszyscy mieszkańcy są wezwani do oświadczenia, czyli życzą sobie ogłoszenia Konstytucyi przez Cesarza Brazylijskiego ofiarowaney. Zda się, że wezwanie to nie osiągnęło zamierzonego skutku, ponieważ ta sama gazeta z d. 15. Maja udziela uwiadomienia, które w d. 28. Kwietnia czytano na rogach ulic w Montevideo: »Rada municypalna, która formalnem uwiadomieniem mieszkańców miasta wezwała, aby się udali na ratusz i tam głos podnieśli dla oświadczenia swęj woli względem projektu do Konstytucyi, przedłożonego przez Cesarza Brazylijskiego, z zadziwieniem bardzo małą postrzegła liczbę osób, które do tak uroczystego aktu miały udział, i stąd nieprzybyłym oświadcza, że ich nieobecność pożytku za nieposłuszeństwo.«

Gwiazda wyciąga na nowo z Monitora Angielskiego z d. 1. Sierpnia artykuł, dla obywateli, że list z Quayaquil z 27. Maja przez Kuryera Angielskiego udzielony, a dotyczący się zwycięstwa Bolíwara jest zmyslnym. Monitor Angielski oświadcza właśnie, że list ten ułożono po Hiszpańsku w Londynie, a w Londynie postano do Liverpoola, a stąd znów do Londynu, aby dać obieg papierom Kolumbijskim na giełdzie. Tenże sam Monitor uważa za wiele obiecujące poselstwo Rządu Buenos-Ayreskiego do Izby Reprezentantów, i tylko w tem celu ułożone, aby pochwlebiać tym, którzy pieniądze swe utkwili na pożyczki naszym Państwom Ameryki południowey; w Buenos-Ayres zapewne nikt się nie ośmieli zaprzeczać w tej mierze P. Rivadavia, autorowi owego poselstwa; atoli trzeba wiedzieć, że ten republikanin od 4 lat miał zamiar pościć Hiszpańskiego Xięcia na tronie Buenos-Ayreskim, i że tenże będąc w Londynie, przybrał sobie tytuł Xięcia, chociaż nawet nie jest szlachcicem i t. d.

Brazyliia.

List z Pernambuco z d. 10. Czerwca wystawia wielką nędzę, którą to miasto przez blokadę oierpi. Kommodor Brazylijski ma rozkaz ich naysciślejsz blokować port, dopóki nie otrzyma rozkazu z Rio de Janeiro. Zapasy mąki i suchych ryb prawie wyszły, i już nie można dostać żywności ze środka kraiu, ponieważ w wyska z Paraíba w téj okolicy stojące, kilka wycieczek z miasta zrobionych odparło. Stan klas niższych jest bardzo smutny; tysiące umiera ją z głodu. Handel upadł, interesa wexlowe ustały, i bardzo trudno o wypłaty u kupców.

Hiszpania.

Dziennik Madrycki z d. 23. Lipca zawiera następujący artykuł: »Król Pan nasz, uwiadomiony o układach, które na różnych punktach Jego Amerykańskich posiadłości rozpoczęte zostały przez osoby mieniące się być Kommissarzami Rządu konstytucyynego, (Kortezów) aby z odszczepieńcami tych prowincy układać się, nadto zawiadomiony, że tych układów główną było zasada okazać skłonność Rządu Hiszpańskiego do uznania niepodległości tych krajów; wyrokiem swoim pełnomocnictwą owych wniemanych Kommissarzy w Ameryce, iehoteż wszystkie akta, które na mocy tych pełnomocnictw przedsięwzięli lub jeszcze mają przedsięwziąć, są dalece takowe sprzeciwiają się prawom Korony Hiszpańskiej i Jego szczęśliwie przywróconey Królewskiej Władzy, ogłoszł za żadne i nieważne. Król Jego Mość rozkazuje, aby wspomnieni sprawujący także interessa, obowiązki swoje zawiesili, i do Hiszpanii powrócili.

Dotychczasowy Ces. Ross. sprawujący interessa P. Bulgari, miał w 23. Lipca wyiechać z Madrytu; równie i Posel Angielski Sir W. A'Court zbierał się do wyjazdu.

Dziennik Paryżki zawiera następujący wimek z listu prywatnego, pisanego z Madrytu z d. 26. Lipca: Codziennie powiększa się czynność naszego Rządu w wykonaniu zaciągnę do wyska przez losowanie; w wielu prowincjach

oyiach takowe już ukończono. Jeżeli prawda, że w niektórych prowincjach ludzie młodzi przy losowaniu okazali upór, toć przecież fałszem jest, aby sprzeciwienie się to, iak źle myślący głoszą, pochodzić miało z ducha stronniczego, lub niechęci ku Rządowi. Opór, który się przy namienionéy okoliczności w niektórych okazał miejscach, jest tenże sam, iaki się zwykle objawia w téy lub owéy prowincyi, gdy mówią o konskrypcyi. Wypadki zaszły w Korrundie, o których w ostatnim moim liście donosiłem, pochodziły z obawy, aby wojska tego do Ameryki nie posłano; w istocie nowi popisowi skąpili się, atoli przytém żadnego buntowniczego okrzyku nie słyszano. Junta utworzona na rozkaz Króla dla urządzenia nowego wojska, zbiera się codziennie pod przewodnictwem swojego Prezydenta, Xięcia Infantado; dopóki zaś, nie będziemy mieli 40,000 regularnego wojska podofficerow, nie zrażonych duchem rewolucyjnym, nakazano ściągnąć pułki milicyi, mające być użyte powiększény części na załogi do twierdz, które były lub są przez wojska Francuzkie obsadzone. Tak n. p. pułki Valadolidy, Avili i Segovii pójdą do Galicyi; zaś Siguenzy, Logrono, Leona i Sorysi już w pochodzie do wschodnich naszych prowincyi, a Kerdowy Alcazar-el-San-Juan; i Burjulance wyruszą do Kadyxu.— Ponieważ Rząd nasz oddalić chce wszelki zaród rewolucyyny, zatem mocą wyroku, poddał przeczyszczeniu wszystkich Adwokatów, Notaryuszów i Prokuratorów; wyrok ten udzielony został wczoraj radzie Kastylijskiej. — Junta przez Króla mianowana, mająca wygotować plan nauk dla wojska wszelkiej broni, i urządzić policyją Kolegium wojskowego, już ukończyła swę pracę i takową przetożyła Królowi. Ten plan jest podobny temu, który 1816 w Turynie przyjęto Na urządzenie Kolegium wojskowego przeznaczono Ciudad-Real, stolicę prowincyi Mancha, 24 mil Hiszp. od Madrytu. W dniu S. Jakóba (25. Lipca) Patrona Hiszpanii, wydarzył się w Madrycie przypadek, który już duch stronnictwa przeistoczył i onemuż nadał powody i skutki, iakich za sobą nie pociągnął. W istocie zaś tak się rzecz ma. Dzielnica San Antonio, zamieszkana jest przez wielką liczbę rozpustnych dziewoząt, gdzie szynkownie poza Puerta de Foncarral w dniu świąteczne są zwyczajnem miejscem zbierania się żołnierzy i wyrobników. W skutek kłótni, tamże zaszłych, Jeneralny Kapitan Madrytu kazał porozstawiać poczty i strażę, dla przeszkodzenia, aby nikt z żołnierzy Francuzkich i Hiszpańskich nie mógł pójść do téy dzielnicy lub przed bramę Fon-

carralu. Sześciu żołnierzy Francuzkich i Hiszpańskich staie przed żołnierzem na strażę pocztu stojącym, rozbraiają takowego, i wychodzą; Pocztpieszy na pomoc żołnierzowi owemu, i inne poczty podobnie przybywają. Zbierają się tysiące ludzi i żołnierzy; wiadomość ta dochodzi do koszar; pułk Hiszpański Królowéy Analiia, i Jenerał Digeon na ozele oddziału pikinierów Francuzkich razem stawiają i rozpędzają kupy, nie używają innego środka prócz napomnienia; atoli nieszczęściem zabity brat i włoscianin a kilku Francuzkich i Hiszpańskich żołnierzy ranionych. Ztąd pokazuje się, że ten wypadek pochodził iedynie z pianaństwa a nie ze sprzeczki narodowéy; albowiem skoro się tylko okazał Jenerał Digeon ze swoim sztabem jeneralnym, wołali tak Hiszpanie iak Francuzi: »Niech żyje Jenerał naczelny!«

Jeszcze wielkie gorąco; ciepłomierz około godziny 2 1/2 pokazuje zwyczajnie 33 do 34°, a w niektórych prowincjach nawet 35 do 36°. W prowincyi Estremadurze wiele bydła z niedostatku wody wyginęło, a tam, gdzie traciła pola skrapiać, wszystko zboże; w istocie naysposobniejsza artykuły żywności od kilku dni podróżowały. — Z Sacedonu donoszą pod dniem 25. Lipca. Królestwo Ioh Mość używający naysposobniejszego zdrowia, biorą kąpiel lub piją wodę rano, a wieczorem przechadzaią się do przyległych wiosek. Królowa zabawia się często z wieśniaczkami, i wypytuje się iak o naysposobniejsze szczegóły ioh sposobu życia. Dwór zabawi tu do d. 2. Sierpnia, a potem powróci do Madrytu, tam przebędzie tylko dwa dni i uda się do San Ildefonso. Do Burgos posłano rozkazy, aby patac Arcybiskupi urządzono dla Królestwa i ioh rodziny, którzy udadzą się tamże we Wrześniu dla przyjęcia Xięcia Maksymiliana Saskiego, ocyca naszej dostojnéy Królowéy. Wczoraj była u Króla Deputacyja Proboszczów Prowincyi Quadalaxy, prosząca Monarchę, aby kazał śledzić i wniezić sierżanta byłych wolontaryuszów narodowych, który podczas, kiedy milicyi te po bitwie pod Brihuega przeciw wojsku pod sprawą Jenerała Bessiera zbierały się, tenże, iednego Proboszcza pozabawił życia.«

Wielka Brytaniia i Irlandyi.

Kuryier z d. 31. Lipca zawięra, że wiadomo zastąpienia Hrabiego Liverpoola przez Xięcia Wellingtona, tak jest bezzasadną, iak owa, że Marszałek Beresford wzięty mi damy Portugalskiej nięty, chciał urządzać nową odmianę w zarządzie Państwa na korzyść

Królowéy, i wojska Francuzkie do Portuga-
lii ścigając.

W d. 27. Lipca spuszczone z warsztatu w Pembrok Królewski liniowy okręt »*Ven-gence*» o 84 działach, miany za naylepiéy zbu-dowany i naypiękniejszy w marynarce Angiel-skiéy. Ludy Cawdor trudniła się obrzędem chrztu tego okrétu, i 10 minut na godzinę 7 wieczorem zsunął się ów okrét wspaniale do piękno go portu (Milford) przy odgłosie dział, okrzykach przynajmniéy 15,000 widzów, któ-rzy zabrali się na warsztatach, okolicznych wzgórzach i na niezliczoney liczbie łodziach i barkach.

Kancelarz Izby Skarbowéy, P. Huskisson, wyjechał w d. 31. Lipca wraz ze swoją mał-żonką do Niderlandów i innych części sta-łego lądu.

W d. 1. Sierpnia Gubernator i dwóch ie-szcze innych należących do orszaku zmarłego Króla wysp Sandwichskich mieli narady z P. Canningiem.

Z Hawanny donosi Gazeta »*Times*«, że okręty Francuzkie zawijające do portów wyspy Kuby, otrzymały znaczne przywileje. Opłaty, do których były obowiązane, były podobne do pobieranych od żeglarzy Angielskich, mianowi-cie blisko 22 procentu; teraz takowe zmniej-szono na 6 procentu, gdy tymczasem dla Au-glików nie zmieniono. Okoliczność ta, iak się zdaie, zupełnie handlowa, wyraża wspo-mniany Dziennik, nie warto zastanowienia, sko-ro weźmiemy na uwagę, że Francuzi straciw-szy nadzieję odzyskania kosztówłożonych w o-statniéy wojnie Hiszpańskiéy, może ieli się te-go sposobu, dla uzyskania iakiegoś wynagro-dzenia. Strata wynikająca dla Anglików ze zmniejszenia opłat na korzyść Francuzów, mo-głaby łatwo pierwszym zamknąć pomysły dla ich handlu kanał, ieżliby za wstawieniem się swego Rządu podobnych nie otrzymali do-godności.

Okręt przewozowy »*William Harris*« o-trzymawszy rozkaz towarzyszenia Kapitanowi Parry aże do krain lodowatych morza ark-tycznego powrócił na Tamizę, oddawszy ładunek swój obudowom okrétom wyprawy Hebla i Fory. Takowe zostawił w d. 2. Lipca przy wyspach wielorybich w zatoce Baffina; były w dobrym stanie i zamierzały puścić się w dal-szą podróż.

Port Malakki w Indyach Wschodnich Holenderskich, ogłosił Rząd Niderlandzki por-tem wolnym.

W pułku 42 (z goralów Szkoekich) od r.

1797 do 1816 służyło 13,127 ludzi, z tych w roku 1817 jeszcze tylko 3 było, którzy w w Egipcie przeciwko Buonapartemu walczyli.

Francya.

Monitor z d. 5. Sierpnia umieścił sze-reg Królewskich rozporządzen z d. 4. Sierpnia zawiedzianych przez Hrabiego Villele, zawie-rających następujące mianowania: Baron Da-mas, dotychczasowy Minister Woyny, miano-wany Ministrem Spraw Zewnętrznych; Mar-grabia Clermont-Tonnérre, dotychczasowy Minister Morski, Ministrem Woyny; Hrabia Chabrol de Crousol, dotychczasowy Dyrek-tor wpisów, Ministrem Morskim; Margrabia Lauryston, dotąd Minister Domu Królew-skiego, W. Łowczym i Ministrem Stanu; Xiążę Dondeauville, dotąd Jeneralny Dyrektor Poczty, Ministrem Domu Królewskiego; P. Mar-tignac, dotąd Minister Stanu, Jeneralnym Dyrektorem wpisów; P. Vaulchier, dotąd Jeneralny Dyrektor cła, Jeneralnym Dyrekto-rem Poczty; i nakoniec P. Castelbajac, do-tąd Dyrektor rolnictwa i handlu, Jeneralnym Dyrektorem cła.

Podług rozporządzenia Królewskiego przy Ministeryum morskiem i osad ma być miano-wana Rada Admiraliccyjna. Takowa składać się będzie ze trzech Oficerów sztabowych mor-skich i dwóch wyższych urzędników siły mor-skiéy, lub dawnych urzędników w osadach. — Rada ta podlega Ministrowi Morskiemu i ma dawać zdanie swoje względem przedmi otówdo tegoż Ministerstwa należących.

W d. 5. Sierpnia po Mszy, Hrabia Cler-mont-Tonnerre, Minister Woyny; Baron Damas, Minister Spraw Zewnętrznych; Hra-bia Chabrol, Minister Morski; Margrabia Vaulchier, Jeneralny Dyrektor poczty; P. Martignac, Jeneralny Dyrektor dóbr Naro-dowych i wpisów i Wice-Hrabia Castelba-jac, Jeneralny Dyrektor cła, mieli zaszczyt zło-żyć przysięgę przed Królem. Przedstawił ich Królowi Hrabia Villele.

W d. 4. Sierpnia Prezydent Rady Ministe-ryalnéy zamknął na rozkaz Króla tegoroczne po-siedzenie Izby Parów, a Minister Spraw We-wnętrznych Izby Deputowanych.

W d. 3. Sierpnia podczas narad w Izbie Parów nad budżetem nieznaczne były rozpra-wy, a gdy wszystkie pojedyncze artykuły prze-szły, zatem i całą ustawę większością 119 gło-sów przeciwko 3 przyjęto.

Departament Sekwany na miejscu Jene-rala Foy wybrał P. Dupont (de l'Eure) na członka Izby Deputowanych.

Kollegium Departamentowe w Bourges mianowało Deputowanym Prezydenta Kollegium Hrabiego Fougiers. Z 103 głosów miał 59, a Hrabia Montsaulain, inny rojalistyczny kandydat, 36. — Podług doniesienia telegraficznego ze Strasburga, kandydat rojalistyczny P. Knapf wybrany został przez Kollegium wyborcze w Altkirchen, większością 101 głosów. Kollegium wyborcze w St. Quentin (Departamentu Aisny) mianowało liberalnego kandydata P. Labbey de Pompiers na Deputowanego.

Sąd Paryżki Polioyi poprawczyj wydał w d. 5. Sierpnia wyrok w sprawie P. Michand wydawcy Gazety Codziennéy, pociągniętego do Sądu z powodu umieszczenia listu Kardynała Arcybiskupa Toulouzkiego, i oskarżonego wskazał na karę 30 fra. i kosztu sprawy.

Do Baiionny przybyły w d. 27. Lipca gwardyie Francuzkie z Madrytu. Po ożtérzech dniach wytchnienia udał się miastó do Paryża. Jeszoze się tam utrzymnie pogłoska, że ma wyruszyć do Hiszpanii nowy Francuzki korpus z 28,000 ludzi złożony.

Xiężna Berry przybyła do Dieppe w d. 30. Lipca, gdzie była najuroczystiej przyięta. Dnia następnijęcego była w zamku Eu.

Infant Don Miguel oglądał wszystkie urządzenia i pomniki Paryżkie. Niedawno zwiedził dóm inwalidów, podczas gdy z iednéy do drugiey przechadzał się sasi muzyka grała na dziedzińcu. Xiężę żałował mocno, że z taką grzecznością nie mógł wyrazić się ani słowem dziękozyńnem do Jeneratów i Officerów; albowiem nie umiejąc ięzyka Francuzkiego, każde go wyrazu musiał pierwéy udzielić tólmaczowi.

W ł o c h y.

W Rzymie wyszło niedawno z druku Breve do Jenerata Zakonu Jezuitów, O. Ludwika Fortis, datowane z d. 17. Maia r. b. W tymże Breve, zaczyńającóm się temi słowy: *«Cun multa in urbea»* przypomina Papież, że założenie Kollegium Rzymskiego (*Collegio Romano*) początkowie hoyności Grzegorza XIII. przypisać należy, że Papieżé Kollegium to Zakonowi Jezuitów powierzali i że tenże Zakon dopóki istniał, szczęśliwie dopełniał tego zlecenia. Pius VII., który w roku 1814 znoum

Zakon Jezuitów przywrócił, miał w tég mterze zupełnie na celu naukę młodzieży, a teraz panijący Papież oświadcza, iż dokładnie mu wiadomo, że iego poprzednicy zamysłali oddać Rzymskie Kollegium temuż Zakonowi. Jego Świątobliwość zięwszy się tym planem, wezwał kongregacyię Kardynałów i zalecił iey przedsięwzięć środki do dobrego wychowania młodzieży, iako iednego i nayıpotrzebniejszego sposobu poprawienia ludzi. Oyciec Świąty oddaie na zawazé Zakonowi Jezuitów i ich Jeneratowi, Oycu Ludwikowi Fortis, Kollegium Rzymskie, wraz z kościołem Śgo. Ignacego, przyległe oratoryium Oycy Karawity, muzeum, bibliotekę, uwazelnię i wszystko, co do tego należy. — Jezuitci powinni tamże utrzymać szkoły, iak to czynili do roku 1773 i Papież chce, aby ieszoze utworzono katedrę wymowy duchownéy, fizyki i chemii. W tym celu przęznacza im Papięz 12,000 rzymskich sakodów, które poczynwszy od d. 1. Października będą onym ze Skarbu publicznego wyplatane i potwierdza prawa i przywileie Kollegium, dla udawania doktoratu z pięknych sztuk i teologii. Jezuitci powinni ogłaszać postrzeżenia astronomiczne i inne rzeczy, które im zdawać się będą potrzebne dla umiętńności. — Kardynał Pacco ma zlecenie oddać im w Październiku w posiadanie rzeczóné Kollegium, aby w pierwszych dniach Listopada rozpocząć mogli nauki. Oprócz tego postanowił Oyciec S. s. tóżéy Kollegium dla szlachty i oddać go Jezuitom, i w tym celu daie dóm wiejski w Tivoli, niegdý na Kollegium szlacheckie zabudowany. Oyciec S. konczy, prośbą do Boga, aby oi, którym tak trudny powierza obowiązek, onegoż godnie dopełniali.

Kraie Barbaryyskie.

W Genni odebrano wiadomość o zabójstym pokoinu między W. Brytanią i Dejem Algierskim; takową potwierdza okręt, który zwinął w d. 4 b. m. do Livorna, a opuścił ztohtë Algierską w d. 29. Lipca, i dodaie, że cała Angielska eskadra wyszła inż z taweczno-go stanowiska i udała się do Malty. Krótkie bombardowanie przekonalo Deja, że miastó wystawione było na zupełne zburzenie, gdy wystrzaly iego nie mogly dosięgnąć okrętów Angielskich.

(Do tego Numeru Gazety iest Rozmaitości Numer XXXIV. dołączony.)